

ОБЕРЕЖНО — КЛІЩІ! ЯК ЗАХИСТИТИСЯ ТА ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ПОМІТИЛИ НА СОБІ КЛІЩА

Кліщі можуть траплятися в природі протягом усього року, проте найбільшу активність вони проявляють навесні та восени. У ці періоди варто бути особливо уважними, перебуваючи в місцях їхнього проживання — лісах, парках, на луках і навіть на подвір'ях. Найбільшу загрозу становлять іксодові кліщі, які можуть переносити небезпечні інфекції, зокрема бореліоз (хворобу Лайма) та кліщовий енцефаліт.

ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНІ ХВОРОБИ, ЯКІ ПЕРЕНОСЯТЬ КЛІЩІ

Хвороба Лайма

Першим проявом хвороби Лайма є почервоніння на місці присмокування кліща, схоже на мішень (червоні кола), головний біль, ломота в усьому тілі та млявість. Якщо не провести лікування на ранній стадії, хвороба може призвести до ураження різних органів: шкіри, суглобів, м'язів, нервової й серцево-судинної системи, і навіть до інвалідності. Ризик інфікування залежить від тривалості присмокування кліща: протягом доби ймовірність інфікування досить мала, а в кінці третьої доби наближається до 100%.

У 2024 році в Україні було зареєстровано 5431 випадок захворювання людей на хворобу Лайма. У попередні роки захворюваність перевищувала три тисячі випадків щорічно. Найбільша кількість випадків хвороби Лайма торік була у Київській (570 випадків) та Полтавській (488 випадків) областях і в Києві (488 випадків).

Кліщовий енцефаліт

Кліщовий вірусний енцефаліт починається з головного болю, гарячки, нудоти, блюоти, порушення сну. Це захворювання переважно вражає центральну нервову систему, що може призвести до інвалідності, а в окремих випадках — до смерті людини. Інфікуватися можна не лише під час кровосання кліща, але й випадково його розчавивши або якщо розчесати місце його укусу.

У 2024 році в Україні було зафіксовано два випадки кліщового енцефаліту.

5 ПРАВИЛ, ЯК НЕ СТАТИ ЖЕРТВОЮ КЛІЩА

Якщо вирушаєте у місце, де є висока ймовірність зазнати укусу кліща, дотримуйтеся таких простих правил захисту:

- перед прогулянкою нанесіть на шкіру або одяг репелент — засіб, що відлякує комарів і кліщів;
- правильно вдягайтеся: заправте штани в шкарпетки, носіть закрите взуття. Краще брати світлий одяг — на ньому кліщі помітніші;
- тримайтеся середини стежки, не заходьте в траву чи кущі — саме там кліщів найбільше;
- періодично ретельно оглядайте себе та ваших супутників, особливо дітей і собак;

- вдома повторіть огляд, зверніть особливу увагу складки шкіри та вкриті волоссям ділянки голови.

Цікавий факт - кліщі не “стрибають з дерев”. Насправді, кліщ не забирається на висоту вище за метр від землі, та чекає на носія, здебільшого, перебуваючи на траві або кущах.

Читайте: як правильно проводити огляд.

ЯКЩО КЛІЩ УЖЕ ПРИСМОКТАВСЯ

Не крапайте на нього олію, спирт чи крем! Це може ускладнити видалення. Найкраще — зверніться до лікаря.

Якщо такої змоги немає: видаліть кліща пінцетом або спеціальним інструментом:

- найкраще підходить пінцет із тонкими загостреними кінчиками або спеціальний інструмент для видалення кліщів (продається в аптеках чи зоомагазинах);
- не підходить пінцет для брів (з тупими кінцями), бо може стиснути кліща й збільшити ризик зараження.

Як видаляти кліща пінцетом:

- обережно захопіть кліща якомога ближче до шкіри, намагаючись не торкатися його тіла, лише хоботка;
- потягніть повільно й рівномірно вертикально вгору. Не крутіть і не смикайте!
- якщо частини голови кліща залишились у шкірі, видаліть їх стерильною голкою або пінцетом.

Як видаляти кліща інструментом:

- обережно підсуньте інструмент під кліща якнайближче до хобота;
- припідніміть і повільно прокручуйте інструмент в один бік (за або проти годинникової стрілки) доки кліщ не відчепиться;
- не змінюйте напрямок обертання!

Після видалення кліща:

- обробіть місце укусу антисептиком (спирт, хлоргексидин тощо);
- ретельно вимийте руки з милом;
- кліща збережіть герметичній баночці або пакетику (живим або мертвим) на випадок, якщо лікар порекомендує здати його на аналіз.

Як утилізувати кліща:

- найбезпечніше — помістіть кліща в герметичний контейнер, щільно обернувши скотчем, змивши в унітаз або помістивши в спирт;
- не роздавлюйте кліща пальцями.

Коли звертатися до лікаря

Протягом трьох тижнів після укусу кліща спостерігайте за своїм станом. Якщо з'явилися почервоніння, гарячка, біль у суглобах, слабкість — зверніться до сімейного лікаря.

Якщо у місці укусу з'явилася «мішень» — почервоніння у вигляді кіл — це може бути ознакою хвороби Лайма.

Куди здати кліща на аналіз

В Україні кліща можна здати на аналіз до лабораторій Центрів контролю та профілактики хвороб (ЦКПХ) МОЗ. У всіх ЦКПХ є відділення, де проводять дослідження кліщів на наявність збудників, зокрема борелій (хвороба Лайма). Адресу і графік можна дізнатись на сайті або в соцмережах ЦКПХ вашої області. Аналіз платний.